

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Титаренко Валентини Петрівни
на дисертаційну роботу Тригуб Олени Леонідівни
на тему «Формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до
самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких
закладах вищої освіти», подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)**

Актуальність теми дисертації. Актуальність вибору дисертанткою теми не викликає сумніву з ряду причин. Професійна підготовка майбутніх дизайнерів одягу набуває особливого соціокультурного значення, оскільки зорієнтована на впровадження новітніх науково-технічних досягнень, технологій, матеріалів, сучасні тренди у моді та запити споживачів, створює привабливе і комфортне для людини середовище, формує естетичний смак. Актуалізується ідея розкриття і збагачення внутрішнього потенціалу кожної особистості, її розвитку та самоосвіти протягом усього життя. Активна самостійна і самоосвітня діяльність є провідною у фаховій підготовці майбутніх дизайнерів одягу, оскільки забезпечує ефективність освітнього процесу, формування потреби у постійному здобутті й апгрейді професійних знань і навичок, оптимізацію особистісного саморозвитку здобувачів вищої освіти. Дослідження проблеми підготовки майбутніх дизайнерів одягу в мистецьких закладах вищої освіти порушує ряд питань щодо ідеї самоосвіти сучасних фахівців в умовах міждисциплінарного підходу. У фаховій підготовці майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти спостерігається поглиблення міждисциплінарності, а саме у напрямі кросгалузевої конвергенції, та посилення уваги проблемі формування у здобувачів вищої освіти компетентностей самоосвіти. У дисертаційному дослідженні висвітлюються особливості поєднання обох трендів у модель формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти.

Успішне розв'язання дисертанткою даної наукової проблеми сприяє оптимізації та вдосконаленню процесу формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти.

Крім того, дисертаційне дослідження є складовою науково-дослідних робіт Київського національного університету технологій та дизайну: «Інноваційні технології та сучасні методи підготовки фахівців для професійної освіти» (державний реєстраційний номер РН 0120U102353).

Доцільність даної розвідки зумовлена тим, що у процесі наукового пошуку дисертантці вдалося виконати низку завдань, які у ракурсі зазначеної проблеми ще не були предметом окремого педагогічного дослідження в Україні й потребували своєчасного вирішення.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни забезпечена ґрунтовною джерельною базою, в якій відображено різні аспекти досліджуваної проблематики, що розкриті вітчизняними і зарубіжними дослідниками. Відмічаємо чіткість і вмотивованість наукового апарату дослідження, коректність, логічну несуперечливість у визначенні об'єкта, предмета, мети й завдань дослідження.

Обґрунтованість результатів дослідження підкріплюється застосуванням достатнього комплексу методів (теоретичних, емпіричних, статистичних), перелік яких розгорнуто представлений у вступній частині роботи. Методи підбрано та застосовано у відповідності до конкретних завдань експериментального дослідження.

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації Тригуб О. Л. відзначаються декількома рівнями наукової новизни (с. 28-30 дисертації): *уперше визначено* і теоретично обґрунтовано педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти; *розроблено* структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти; *удосконалено* сутність поняття «готовність майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти»; *подальшого розвитку набули діагностичний інструментарій* дослідження сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, структурні компоненти, критерії, показники та рівні їх сформованості; форми, методи, технології формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти.

Тригуб О. Л. розроблено й упроваджено в підготовку майбутніх дизайнерів одягу навчально-методичний комплекс з дисципліни «Дизайн-проектування», до якого увійшли: робоча програма, методичні рекомендації до практичних занять, самостійної роботи, створення портфолію, використання інноваційних методів і технологій навчання до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти, перелік запитань та практичних завдань для проведення підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчальних досягнень. Даний навчально-методичний комплекс беззаперечно є важливим доробком для оптимізації змісту та методів освітнього процесу у вищій школі. Дисертанткою також упроваджено в освітній процес майбутніх дизайнерів одягу конкурсну діяльність, творчі майстерні, командні дослідні проекти здобувачів вищої освіти.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Зміст рукопису дисертаційної роботи логічно узгоджений, чітко структурований, послідовний. У дисертаційній роботі у повній мірі розкрито результати виконання кожного із п'яти поставлених дослідницьких завдань. За

структурою, змістом та оформленням робота відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

Структура роботи зумовлена логікою дослідження й складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність дослідження; зазначений зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначені мета, гіпотеза, завдання, об'єкт, предмет дослідження; окреслено комплекс методів; визначено експериментальну базу дослідження та етапи його організації; розкриті наукова новизна одержаних результатів, практичне значення дисертаційного дослідження та впровадження його матеріалів; представлено відомості про апробацію результатів, публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі дисертації визначені певні тренди, з якими міждисциплінарний підхід пов'язаний: інтеграція науки з виробництвом, диверсифікація, неперервність освіти і комп'ютеризація. Здійснений висновок, що міждисциплінарний підхід у будь-якому його виді консолідує фахові знання та навички майбутнього фахівця, формує його/її готовність до професійної самоосвіти, акселерує мотивацію до самовдосконалення й підвищує упевненість здобувача вищої освіти. Окреслено визначення міждисциплінарного підходу, його значення для формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. Проведено аналіз зарубіжного досвіду застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти. Окреслено дискусійне питання стосовно монодисциплінарності та міждисциплінарності формату викладання дисциплін загальної, професійної і практичної підготовки та їх ролі у формуванні навичок самоосвіти.

У другому розділі структуру готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти визначено на основі аналізу специфіки реалізації міждисциплінарних зв'язків в мистецьких закладах вищої освіти, що охоплює мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти. Встановлено критерії і показники їх сформованості (мотиваційного – усвідомлення необхідності у самоосвіті; когнітивного – володіння знаннями з методики організації самоосвітньої діяльності у сфері дизайну одягу; діяльнісного – сформованість діагностичних умінь, що передбачають здатність визначати рівень саморозвитку в опануванні професії дизайнера одягу; рефлексивного – самооцінка та самоаналіз готовності до самоосвітньої діяльності) та рівні сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти (базовий, достатній, високий). Визначено педагогічні умови реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти: міждисциплінарна інтеграція та структурування змісту

спеціальних дисциплін для системної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти; організація процесу формування готовності до самоосвіти за індивідуальною освітньою траєкторією та з опорою на особистісно-творчий потенціал; організація динамічного характеру навчально-педагогічної взаємодії; забезпечення міждисциплінарного зв'язку аудиторної та позааудиторної самостійної роботи. На основі системного, компетентнісного, інтегративно-модульного підходів розроблено структурно-функціональну модель реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти, що характеризується системністю, варіативністю, модульністю.

У третьому розділі дисертації з метою поглибленого і цілеспрямованого вивчення проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти висвітлено експериментальне дослідження, яке охоплювало три етапи: констатувальний, формувальний та підсумковий. Експериментальним шляхом перевірено дієвість педагогічних умов і структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти під час вивчення дисциплін «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу».

Необхідно відзначити ефективність авторської методики, що базувалась на систематичному використанні міждисциплінарно-інтеграційного підходу, комп'ютерних та інтерактивних технологій, роботі за трьома напрямками: робота зі здобувачами вищої освіти індивідуально, робота в групових заняттях, робота з викладачами інших дисциплін у сукупності.

Вірогідність отриманих результатів і достовірність експериментального дослідження доведено з використанням статистичних методів обробки даних педагогічного експерименту, які свідчать про ефективність та доцільність впровадження розробленої авторкою моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти.

Тригуб О. Л. було здійснено аналіз, систематизацію та узагальнення результатів дослідження. Загальні висновки відповідають сформульованим завданням та меті дослідження і впливають з їх основних положень. Розміщені у додатках матеріали конкретизують і розширюють зміст дисертації, сприяють повноті сприйняття основного тексту роботи.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих працях. Результати дослідження оприлюднені у 29 наукових публікаціях авторки, з них 5 – у наукових фахових виданнях України, 2 – у виданнях, які входять до міжнародної науково-метричної бази Web of Science Core Collection, 1 – в одноосібному розділі міжнародної колективної

монографії, 1 – у періодичному науковому іноземному виданні, 8 – додатково відображають результати дослідження, 12 – апробаційного характеру.

Зміст, обсяг та кількість друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії і надають авторці право публічного захисту дисертаційного дослідження.

Зауваження та дискусійні положення по дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи високий науковий рівень розробок здобувачки у результаті проведених досліджень, обґрунтованість здобутих результатів, дозволимо собі вказати на певні дискусійні положення і зауваження до роботи, а також висловити окремі побажання.

1. На нашу думку, до програми формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти, що розроблялась під час вивчення дисциплін «Дизайн-проектування», «Дизайн-проектування (одягу)», «Комп'ютерні технології в дизайні», «Брендинг fashion-бізнесу», можна включити ще такі, як «Дизайн матеріалів та аксесуарів», «Аналітика світових трендів». Це могло у в більшій мірі підвищити ефективність структурно-функціональної моделі реалізації міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти.

2. При виборі країн у підрозділі 1.3 «Аналіз зарубіжного досвіду міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти» окрім США, Канади, Великобританії, Італії, Нідерландів, Ізраїлю, Японії та інших варто було б також звернути увагу на досвід країн Східної Європи.

3. Дисертанткою було досліджено зарубіжний досвід міждисциплінарних експериментів (с. 55-56). На нашу думку, варто було б навести приклади подібних вітчизняних заходів.

4. Висновки до розділу 1 в повній мірі висвітлюють наукові здобутки аналітичної розвідки досліджуваної проблеми, проте, на нашу думку, їх варто було б дещо скоротити.

5. Дисертанткою був опрацьований значний обсяг літературних джерел, що посприяло ґрунтовному аналізу досліджуваної проблеми. Разом з тим, не зайвим було б посилити проведений розгляд аналізом більшої кількості іноземних джерел останніх років.

Висловлені зауваження, побажання мають рекомендаційний характер, а тому не ставлять під сумнів здобуті Тригуб О. Л. наукові результати, практичну цінність та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Враховуючи актуальність досліджуваної проблеми, наукову новизну положень дисертації, обґрунтованість і достовірність отриманих результатів, їх теоретичну і практичну значущість, вважаємо, що дисертаційне дослідження «Формування готовності майбутніх дизайнерів

одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти» є актуальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її авторка Тригуб Олена Леонідівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

Валентина ТИТАРЕНКО

Інна Важенина

Помічник керівника з кадрової та організаційної роботи

Інна ВАЖЕНИНА